List 12. **NOVICE** Tečaj LI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 24. marcija 1893.

Politiški oddelek.

Odstop dr. Smolke.

Redki so že tisti možje, ki so se udeležili gibanja za svobodo 1848. leta in bili tudi tedaj na slovanskem shodu v Pragi. Mej te redke može je prištevati predsednika zbornice poslancev dr. Smolko. Dolgo, celih petdeset let je deloval ta mož v javnem življenji. Marsikaj bridkega je skusil v tem dolgem času. Ostal je pa vedno značajen, zvest svojemu narodu, pa tudi vedno nakljonjen drugim Slovanom. Po svojem političnem prepričanji je bil demokrat. Tega svojega političnega prepričanja ni zatajil nikdar. Ko je bil izbran tajnim svetnikom si je izprosil dovoljenje, da mu ni treba nositi obleke tajnega svetnika, ker ta obleka bi se pač malo vjemala z njegovim demokratskim in narodnim prepričanjem. Tako je k vsem slovesnim prilikam prihajal v poljski narodni noši in tudi v narodni noši bil vselej vsprejet pri vladarji. Ni dolgo tega, kar je bil on vsprejel v Levovu nekega časnikarja. Razgovarjala sta se o marsičem, mej drugim tudi o morebitnem njegovem odstopu in pa o govorici, da bode prestavljen v gospodsko zbornico. O poslednjem se je izrekel, da on tega ne veruje, ker njemu z njegovimi demokratskimi nazori pač ni mesta mej aristokratskimi člani gospodske zbornice. S tem je dal jasno razumeti, da ne želi te časti.

Zaradi svoje značajnosti je bil dr. Smolka jako spoštovan pri vseh strankah. To se je posebno pokazalo leta 1891, ko je bil jednoglasno voljen predsednikom zbornici poslancev, če tudi so že tedaj mnogi dvomili, da bi mogel opravljati zaradi svoje visoke starosti še službo predsednika. Še bolj se je pa to pokazalo minoli petek, ko je prvi podpredsednik vitez Chlumecky zbornici naznanil, da je dr. Smolka odložil svoj mandat kot poslanec levovskega mesta in s tem seveda tudi predsedništvo zbornice. Vsi poslanci so bili nekako potrti in ginjeni, ko je podpredsednik čital pismo, s katerim stari predsednik jemlje slovo od poslancev in se jim zahvaljuje za blago naklonjenost in prosi za odpuščanje, ko bi bil kdaj komu storil kako krivico, ker se je to le nehote moglo zgoditi.

Podpredsednik je potem se spominjal zaslug Smolkovih in njegovega mnogoletnega javnega delovanja. Na to je vstal vodja zjedinjene levice pl. Plener in stavil predlog, da se bivšemu predsedniku dovoli častna pokojnina v znesku 7200 gld., kolikor je dosedaj dobival plače kot predsednik zbornici. Načelniki posamičnih klubov in ministerski predsednik so na to izjavili, da pritrjujejo temu nasvetu. Vodja nemških nacijonalcev dr. Steinwender je predlagal še dostavek, da se postavi doprsni kip dr. Smolke v državnozborskem poslopji, kakor najznamenitejšim parlamentarcem. Plenerjev predlog in Steinwenderjev dostavek sta se jednoglasno vsprejela.

Ginljivo je bilo opazovati to slogo mej avstrijskimi državnozborskimi zastopniki. Ta sloga tudi veliko pomenja, če se pomisli, kaka nasprotja sicer vladajo v tej zbornici in kak ton se sicer sliši.

Odstopivši predsednik je bil po vrsti že osmi predsednik avstrijski zbornici poslancev. Njegovi predniki so bili dr. Franc Hein (1861—1863), dr. Leopold vitez Hasner (1863—1865), dr. Karol Giskra (1867), dr. Moric pl. Kaiserfeld (1868—1870), Fran vitez Hopfen (1870—1873), dr. Karol Rechbauer (1873—1879) in grof Coronini (1879—1881). Nobeden njegovih prednikov torej ni tako dolgo opravljal te visoke službe kakor on.

Rodil se je dr. Smolka dne 5. novembra 1810. leta v Kaluszu v Galiciji in je bil sin cesarskega uradnika in bivšega huzarskega častnika. Že kot mlad dijak na levovskem vseučilišči se je navdušeno pridruževal gibanju, ki je merilo na obnovljenje nekdanje poljske slave. Leta 1836. je postal doktor prava in štiri leta pozneje odvetnik v Levovu. V tem času se je udeležil nekega tajnega društva za obnovljenje Poljske. Zaprli so ga in po štiriletnem preiskovalnem zaporu obsodili na smrt. Bil je pa kmalu pomiloščen in zopet dobil doktorstvo in advokaturo.

V burnem letu 1848. vidimo dr. Smolko zopet v

javnem življenji. On je sestavil gališko adreso z dne 19. marca 1848. Odposlan je bil v tedanji državni zbor, kateremu je bil kmalu podpredsednik in naposled predsednik. Tedaj so mu ponujali pravosodno ministerstvo, katerega pa ni vsprejel. Predsedoval je državnemu zboru v Kromerižu, dokler se ni razgnal, čemur je on odločno ugovarjal. Ozirajoč se na ta ugovor se ni hotel udeležiti del komisije za sestavo gališke deželne ustave.

Ko se je zopet obnovila ustava 1861. leta je bil voljen v gališki deželni zbor, ki ga je odposlal v državni zbor. S svojimi govori in nasveti v državnem zboru si je kmalu pridobil veliko veljavo. On je tedaj v zbornici naglašal, da Poljaki Poljsko zmatrajo vzlic temu za nekako celoto, če tudi je politično raztrgana. Sicer je pa že on tedaj izrekel nekako vodilo za poljsko politiko. Tega vodila so se Poljaki vedno držali in zares ž njim veliko dosegli. Rekel je: „Mi Poljaki se ljubimo kot bratje, trgujemo pa kakor židje.“ Leta 1863. se je vsled raznih nezgod za dve leti pretrgalo njegovo politično delovanje. Ko je leta 1865. zopet vstopil na politični oder, je posebno si prizadeval za skupno delovanje Poljakov in Čehov in kazal se je jako dobrega Slovana. On je bil namreč zmirom tudi za narodno jednakopravnost. Od 1867. leta je bil nepretrgano državni poslanec in dne 14. marca 1881. leta po odstopu Coroninijevem je bil voljen predsednikom zbornice poslancev.

Z nenavadno vestnostjo je opravljal ta svoj posel. Zgodaj zjutraj je prihajal v pisarno in vsprejemal poslance. Točno je prihajal v zbornico in vztrajal večino seje na svojem predsedniškem stolu. Pri svojem poslu je pa kazal tudi jako odločno voljo in objektivnost, in znal je premagati največje težave. Nikdar ga ni minola dobra volja. Nemščino je govoril malo s poljskim naglasom, ali vendar jako razločno. Poslednja leta je zaradi bolezni moral večkrat oditi na dopust.

Dr. Smolka bil je Poljak od nog do glave in tega tudi nikdar skrival ni, celo v kočljivih slučajih ne. Tako nikakor ni hotel imeti nagovora na zbornico ob smrti ruskega carja Aleksandra II. Ko se je pa v zbornici spominjal smrti nemškega cesarja Friderika, je pa jako naglašal poljstvo.

Mi gotovo iz srca privoščimo staremu predsedniku dovoljeno častno pokojnino. Vse svoje življenje je bil posvetil javnemu delovanju in zaradi javnega delovanja svoje osebne koristi zanemarjal. Želimo le, da bi pokojnino mirno užival še mnogo let.

Sprememba v predsedništvu zbornice poslancev je pa vsekako političnega pomena. Govori se, da dr. Smolka ni popolnoma prostovoljno odstopil, temveč se je udal nekim vplivom. Levičarji so že dolgo si prizadevali, da odstranijo dr. Smolko in tako narede prostor vitezu Chlumeckemu. Sedaj se je to jim posrečilo. Polagoma prihaja levica do vedno večje moči in veljave, in premembe predsedništva zbornice poslancev je le jeden vspeh v vrsti mnogih, katere imajo poslednji čas zaznamovati levičarji. S tem faktom bode računati nam Slovencem.

Še nedavno se je v konservativnih krogih govorilo, da se bodo upirali volitvi Chlumeckega predsednikom zbornice in bodo, če ne druzega, vsaj volitev novega predsednika zavlekli do jeseni. Toda jedva je odstopil dr. Smolka, že je izginila vsaka misel, vsako upiranje zjedinjeni levici.

Znano je, da Chlumecky že sedaj ni kazal tiste objektivnosti nasproti slovanskim poslancem, kakor dr. Smolka, še manj ozira imamo od njega pričakovati sedaj, ko je predsednik, in je torej dosegel, po čemer je hrepenel. Predsednik zbornici poslancev ima velik vpliv na parlamentarno življenje in pričakovati smemo, da bode levica v polni meri si izkoristila ta svoj vpliv, katerega si je pridobila s tem, da je svojca spravila na predsedniški stol. Nadejamo se pa, da bodo slovanski poslanci s složnostjo in odločnostjo znali predsednikov vpliv zavrniti v prave meje, ko bi se le jela preveč kazati njegova škodljiva stran.

Politični pregled.

Shod deželnih maršalov in glavarjev na Dunaji se je sešel danes. Češki deželni vrhovni maršal knez Lobkovic je povabil namreč vse deželne maršale in glavarje k posvetovanju na Dunaj, kaj naj store pri vladi, da se bodo slednje leto sklicali deželni zbori in jim dalo tudi dovolj časa za zborovanje.

Občna volilna pravica. — Mladočehi so predlagali v državnem zboru, da se vpelje občna volilna pravica. Kakor so „Narodni Listy“ proračunili bi bilo v novem državnem zboru, ako se vsprejme mladočeški predlog 240 Slovanov, 145 Nemcev, 11 Italijanov in 4 Rumuni. Mej Slovani bi bilo Čehov 92, Poljakov 63, Rusinov 52, Slovencev 21 in Hrvatov 12 Za Slovane bil bi ta predlog še dosti ugoden, ali žal ni dosti upanja, da bi se vsprejel Nemški liberalci imajo proti njemu pomislike iz skrbi za prvenstvo nemštva, veleposestniki bodo pa z vso odločnostjo tudi branili predpravice svoje.

Novo predsedstvo zbornice poslancev. — Podpredsednik baron Chlumecky je rojen 1834. leta v Zadru. Hodil je na dunajsko vseučilišče in vstopil v službo pri kazenskem sodišču v Brnu, kjer je bil namestnik državnega pravdnika. Pod Belcredyjem je Chlumecky izstopil iz državne službe. Giskra ga je pa poklical k politični vpravi kot namestniškega svetnika v Brno, katero mesto je obdržal do odstopa Hasnerjevega ministerstva. Leta 1871. je postal poljedelski minister v Auerspergovem ministerstvu, 1875 l pa trgovski minister. Ko je prišel Taaffe, je vitez Chlumecky odstopil. Leta 1885 je bil voljen drugim, 1888 leta pa prvim predsednikom zbornice poslancev. Po političnem prepričanji pripada zmernejšim levičarjem — Prvi predsednik Teodor Kathrein je rojen 1842. leta v Salurnu na Tirolskem Studiral je na vseučilišču v Inomostu in tudi že v mladosti pisal za „Tiroler Stimmen“ in je bil leta 1870. zaradi nekega ostrega članka obsojen v štirinajstdnevni zapor. Advokaturno in sodno prakso je dovršil na Dunaji Od 1875. leta je bil odvetnik, in sicer sprva v Kallernu, sedaj pa v Hallu 1883. leta je bil voljen v deželni in državni zbor, kjer se vedno trdno drži konservativne stranke. 1891. leta je bil voljen drugim predsednikom zbornici poslancev. — Drugi predsednik vitez Madejski-Poray je 1841. leta rojen v Sieniawi v Galiciji. Bil je na vseučiliščih v Levovu in Krakovu in 1864 leta je stopil v državno službo. Pod Potockega ministerstvom je bil poklican v gališki pravosodni oddelek na Dunaj. Pod Glaserjevim pravosodnim

minsterstvom se je Madejski povrnil v Galicijo. Leta 1879. je postal privatni docent na levovskem vseučilišču, kjer je sedaj redni profesor in letos rektor. Znan je kot pravoslovski pisatelj. V zbornici poslancev je od 1879. leta. Sprva je bil zastopnik kmetskih občin, potem zastopnik veleposestva, sedaj je pa zastopnik mesta Biala. Tudi v deželnem zboru je bil dlje časa. On pripada zmernejšim in liberalnejšim elementom poljskega kluba.

Nemčija. — Vojaška komisija nemškega državnega zbora dokončala je te dni posvetovanje o vojaški predlogi v drugem branji in je pri glasovanji zavrgla celo predlogo z vsemi proti 6 glasovi konservativcev. Vsled tega izida glasovanja se sploh govori, da se bode državni zbor v kratkem razpustil. — Nemški cesar je oficijelno naznanil papežu svoj prihod v Rim povodom srebrne poroke italijanske kraljevske dvojice. — Po nekih poročilih pripravljajo se anarhisti na to, da napadejo nemškega cesarja na njegovem potovanju oziroma bivanju v Rimu.

Srbija. — Pri volitvah v skupščino bilo je voljenih 65 liberalcev, 57 radikalcev in 4 narodnjaki. 7 volitev se vsled nemirov ni moglo izvršiti Za sklepčnost skupščine treba je pa absolutne večine 68 glasov. Ker teh liberalci nimajo, mislijo radikalci na to, da se ne bodo sej udeleževali in da tako provzročijo, da bode skupščina nesklepčna. Le če se naprednjaki udeležujejo sej, zamore biti skupščina sklepčna, sicer bo pa moralo liberalno ministerstvo dati ostavko. — Ruski poslanik Persiani se prizadeva za sporazumljenje mej liberalci in radikalci, da bi se tako zamogla konstituirati skupščina in ne bi naprednjaki prišli v poštev.

Bolgarija. — Nekateri listi so prinesli vest, da je bil knez Ferdinand napaden Ta vest se odločno zanikava. Sicer bi se pa napad na kneza tudi ne bi bil mogel tako lahko zvršiti, ker je ta nekaj bolehen in niti za trenotek ne zapusti svojega stanovanja.

Francija. — Nagloma je umrl te dni pred nedavnim časom voljeni predsednik senata Jules Ferry. Smrt tega uglednega državnika vzbudila je v vseh krogih nenavadno senzacijo in to celo pri njegovih nasprotnikih. V pokojnega Ferry-ja obrnjena je bila pozornost vseh, on ni bil prav nič prizadet pri panamski aferi in se je gotovo z opravičenjem pričakovalo od njega, da bo zopet v red spravil vsled panamskih škandalov pred svetom toli osramočeno Francijo. — Sodi se da bode Constans politični naslednik Ferryjev.

Rusija. — Ruski časnikar Kirejev svetuje v nekem moskovskem listu, da se ime ruskega glavnega mesta Peterburg, kakor je nazivljejo Rusi, premeni ali v Petrovsk, Petrograd, Petrodar ali Petropol Ta nasvet ni bil posebno navdušeno vzprejet, vzlasti ker se govori, da Peterburg itak ne more dolgo časa več ostati glavno mesto države, temveč ima na tega mesto stopiti Moskva, ki je zaradi svoje lege in svojih narodnih tradicij nalašč v to poklicana.

Anglija. — Proti irski predlogi vrše dan za dnevom jako obiskani shodi. Celo katoliški unijonisti jeli so rovati proti nji. V tem, da pride predloga še-le po Veliki noči v drugem branji v zbornici na vrsto, vidijo nasprotniki dobro znamenje za se, ker se nadjajo, da bodo s svojim neprestanim rovanjem do takrat gotovo tudi že itak majhno večino v zbornici pripravili do tega, da bode glasovala proti predlogi.

Obrtnija.

Spajanje (lotanje).

Spajanje kovin je velevažno za premnoge obrti. Ne le pravi kovinski obrtnik, temveč tudi izdelovatelji lesnih in kamnitih predmetov ter razni drugi obrtniki potrebujejo nekoliko znanja o spajanji, če si hočejo v neštevilnih slučajih sami pomagati iz zadrege. Uže z ozirom na kovinsko orodje, ki je vsem rokodelstvom skupno, je prijetno, ako pozna obrtnik vsaj glavne načine spajanja. Zato hočemo v naslednjih oddelkih spajanje ali lotanje kovin nekoliko podrobneje opisati in naše čitatelje obrtniške seznaniti z vsemi važnimi načini, kako se kovine lotajo.

Lotanje imenujemo ona dela, pri katerih vežemo kovinske ploskve z drugo kovino, djano med nje v raztopljenem stanji. Dotična kovina se strdi med obema ploskvama ter jih združi na jako trden način; pravimo ji lot.

Lote delimo v dva oddelka. V prvem nahajamo kovine, ki se rade in hitro topé, a imajo malo trdnosti; to so mehki loti (Weichlot, Schnelllot, Weisslot, Zinnlot) V drugem pa so loti, ki se ne tope tako radi, a dokaj trdneje zvežejo kovine, kakor poprej našteti loti; ime jim je trdni loti (Hartlot, Strenglot, Schlaglot) — ker smemo ž njimi zlotane predmete tolči in kovati, ne da bi se razrušili.

Po tej lastnosti ločimo tudi lotanje v dvojno, namreč v mehko in trdno spajanje. Lehko topljive kovine, kakor n. pr.: kositar, svinec, cinek itd. se morejo seveda spajati le z mehkimi loti.

Najvažnejši loti so:

a) Mehki loti: 1.) kositar (cin) brez primešanin, se rabi v spajanje železa (razun grodlja), bakra, medi, cinka, svinca, zlata in srebra. Vendar se pa v te namene le malokdaj rabi, ker premalo čisto steče. Kleparjem služi posebno za lotanje predmetov iz kositra. Navadno z besedo „lotanje s cinom“ ali „cinjenje“ zaznamujemo spajanje s tako zvanim hitrim lotom (Schnelllot).

2.) Hitri lot je zmes svinca in kositra in rabi v spajanje pocinjenega železnega pleha, bakra, medi, kositra, cinka itd. Čim manj ima svinca v sebi, tem bolji je. Včasih vzamejo jednake dele svinca in kositra, drugič zopet 2 do $2\frac{1}{2}$ dela kositra na 1 del svinca; najbolj vgaja zmes 5 delov kositra na 3 dele svinca. Ko se dober hitri lot izlije in ohladi, mora kazati lepe kristalinske cvetlice in svetle okrogle lise na motni podlagi; če se to ne zgodi, je dokaz, da je v lotu premalo kositra.

3.) Bizmutov lot sestoji iz dveh do osem delov navadnega hitrega lota in jednega dela bizmuta. Ta lot se rad lomi, a tudi jako rad topi, zato se rabi v spajanje cina.

b) Trdni loti. 1.) Lito železo se rabi v spajanje kovnega železa.

2.) Bakrov lot, ki je najboljše sredstvo za lotanje železa. Zmes 5 delov bakra in 1 dela svinca je izvrstna za spajanje bakra.

3.) Medeni lot (Messingschlaglot) je navadno v porabi pri lotanji železa, jekla, bakra, medi itd. Posebno za zadnji dve kovini je neobhodno potreben. Po barvi razločujemo rumeni medeni lot, ki se najneraje topi,

polubeli in beli medeni lot. Prvi sestoji iz 7 delov medi (vzamejo se odrezki medenega pleha) in 1 dela cinka, ali če hočemo, da se nekoliko rajše topi, vzeti je le 3—4 dele medenih odrezkov. Če pa stopimo 5 delov medi in 2 do 5 delov cinka, dobimo zmes, ki se primerno najraje topi izmed rumenih lotov in ki se posebno rabi pri spajanji medenih del. Polubeli loti imajo v sebi: 12 delov medi, 4—7 delov cinka in 1 del kositra. Beli loti: 20 delov medi, 1 del cinka, 4 dele kositra; ali 11 delov medi, 1 del cinka in 2 dela kositra; ali konečno 6 delov bakra, 4 medi in 10 kositra.

Posebno žilavost ima lot, sestoječ od 18 delov medi, 4 delov cinka in 1 dela finega srebra. S takim lotom spojene medene cevi se lahko zvlečejo v dokaj tanjše cevi, ne da bi lot odnehal.

(Dalje prihodnjič.)

Kmetijstvo.

Kdaj naj se plemene telice?

To vprašanje je prevelike važnosti za vsakega živinorejca, kajti od tega je odvisen telesen razvoj živine, pa tudi to, če bode krava dobra za mleko in za pitanje.

Navadno se telice spuščajo, ko so dopolnile drugo leto, ker še le tedaj je dorasla; če se poprej vplemeni, se telesni razvoj govedi le prevečkrat ovira. To pa vendar nikakor ni občno pravilo. Mnogo je odvisno od tega, kaka je telica in iz kacega namena se redi živina.

Če se telice dobro krmijo, poprej dorastejo, pa se tudi poprej gonijo. Če se pa slabše krmijo, pa pozneje dorastejo, ali se tudi pozneje gonijo. Pred vsem pa mora živinorejec se tudi na to ozirati, iz kakšnega namena da redi živino. Če mu je posebno na tem ležeče, da imajo krave dosti mleka, je dobro, če telico pelje k biku, ko je spolnila 21 mesecev, če se je poprej dobro krmila in se je lepo razvila. Skušnja uči, da dobro rejena telica tudi še potem raste, če je breja, ako se dobro zanjo skrbi. Še le, ko krava doji in molze, neha rast. Seveda na brejo telico treba je obračati dvojno pozornost.

Da se dobro rejene telice zgodaj ženo k biku, je zaradi tega potrebno, ker sicer se rado prigodi, da se ne ubrejijo, ostanejo jalovke in se morajo dati mesarju. Krave, katere imajo zgodaj svoje prvo tele, so navadno dobre mlekarice.

Če pa živinorejec ne gleda toliko na mleko, temveč na to, da bi se goveda rada debelela, tedaj naj telice ne goni zgodaj k biku. Seveda pri tem mora računati, da mu več telic ostane jalovih.

Nikakor pa naj nas kdo tako ne razume, kakor bi mi priporočali, da naj se sploh telice gonijo zgodaj k biku. Znani so nam slabi nasledki, ako se telica žene k biku, ko še ni dovolj razvita. Če telica ni lepo razvita, naj se le počaka, da dopolni vsaj dve leti. Najbolje je pa, če se take telice ne gonijo k biku, dokler niso dopolnile 30 mesecev. Sicer se je bati, da dobimo sploh le slabo živino in bodemo od živinoreje imeli malo dobička.

Da dobimo dobre krave mlekarice, za to je že treba od začetka gledati. Že za tele moramo dobro skrbeti. Tele se sme prezgodaj odstaviti, potem se mu pa mora dajati tečna hrana. Posebno je gledati na to, da se mlado živinče dovolj giblje, zaradi tega ne škoduje, ako se goni na pašo. Potem se mora mlademu živinčetu dajati le zdravo seno. Vsako sprememba v piči, naj se le polagoma vrši. Tudi je potrebno, da mlado živinče pogostem snažimo, na kar se žal obrača vse premalo pozornosti.

V drugem letu telica lahko dobiva nekoliko manj močno hrano, nego v prvem, ako ne gledamo na to, da bi bila debela, temveč le, da bode bodoča krava imela dovolj mleka. Nikakor pa ni dovoljeno je zanemarjati, da bi morda zaostajala v rasti. Od ravnanja s telico je odvisno, kaka bode bodoča krava. Napake v mladosti se pozneje nikakor ne dajo več popraviti. To naj si zapomni vsak živinorejec.

Kmetijske raznoterosti.

Vrtnarska razstava bode od 25. junija do 5. julija v Lipsiji na Saksonskem

Švicarska razstava. Od 22. septembra do 2. oktobra bode v Bernu občna švicarska razstava za kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo. To bode prva razstava podobne vrste, katere se udeleže vsi švicarski kantoni.

Pomoček proti hišni gobi. 95 dekagramov kuhinjske soli in 9 gramov borove kisline se dobro pomeša in raztopi v petih litrih vode. S to kislino še vročo se s čopičem dvakrat na dan namažejo lesene stvari, katere se hočejo varovati pred lesno gobo, ali katerih se je lesna goba že lotila. Ker pa s čopičem ne moreš v vse kote, je dobro majhna brizglja, da ž njo pomočiš vse špranje. To se ponavlja nekaj dnij. V vlažnih kletih se pa zrak tudi lahko posuši, če se vanje dene neugašenega apna.

Grozdje ohraniš sveže v propkovi moki. Popolnoma zdravo grozdje, kateremu si odstrigel s škarjami vse slabe jagode, se polože na plast korkove moke (Korkmehl) v sod, malo večji, kot so sodje za pivo. Na vsako lego grozdja se nasuje korkove moke, tako da se grozdje prav nič ne dotika. Tako spravljeno grozdje ostane celo leto popolnoma sveže. Predno se prodaja se otrese proč korkova moka, ali se pa grozdje v vodi opere. Da se pa grozdje dobro ohrani, pustiti se mora kolikor je moč dolgo na trti in obrati le pri suhem vremenu.

Nemirne konje, ki se ne puste podkovati, s tem pomiriš, da vliješ na roko nekaj kapljic peteršiljevega olja in potem konju držiš roko pod nosnicami.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Preden sem se ločil od jezuitske ali sv. Katarine cerkve, ozrl sem se še na trg, ki se pred njo širi proti

zapadni strani in nosi ime imenovane svetnice. Ni velik, — tudi pravilnost se pri njem pogreša; zgodovina pa, stara in nova, ve o njem marsikaj povedati. Slavnostij n. pr., ki so se vršile tu v sredi rožnika l. 1333., ko je tedanji ogrsko-hrvatski kralj Karol Robert potoval v Neapolj, in se v Zagrebu mudil celih sedem dnij, baje ni moči popisati. Omenim tudi jaz ta zgodovinski dogodek le mimogrede. Kot posebnost iz novejšega časa pa naj bo navedeno, da je bil na tem trgu kot ban Dalmacije, Hrvatske in Slavonije slovesno pod prostim nebom inštaliran 4. rožnika 1848. slavnoznani grof Josip Jelačič. Zakaj se je ta slavnost vršila tu, in ne na dokaj bolj prostornem Markovem trgu, mi ni znano; — mislim pa, da so morali slavnega junaka voditi pri tem kaki posebni nagibi. —

Vrnivši se nazaj čez jezuitski trg in ulico enacega imena, prišel sem zopet v Kamenito ulico, ki je izmed najstarejših v Zagrebu. Cesta drži tu močno navzdol in pripelje kmalu do „kamenitih vrat“. Ona so edina še stoječa izmed onih četerih, skozi katera se je zamoglo priti v srednjem veku skozi utrdbe v Zgornje mesto. V nizko izbokanem, kaki kleti ali veži enakem prostoru, skozi katerega vodi cesta, nahaja se ob izhodni steni jako mičen Marijin altarček. Prebivalstvo iz te okolice mora imeti do Marijinega kipa, postavljenega na altarčku, posebno zaupanje in češčenje; zakaj kolikorkrat sem hodil še skozi kamenita vrata, vselej sem našel tu vse jako snažno, okrašeno s cvetličjem in lučicami. Kdo vse to glešta in oskrbuje, ne vem; — gotovo delajo to blaga srca. —

Skozi kamenita vrata prišedši, nahajal sem se v „Dugi ulici“, po kateri vodi cesta močno navzdol in se konča na Jelačičevem trgu. V njej vladalo je nekdaj skoro najbolj živahno življenje, in je deloma opaziti v njej to še dandanes. — Daljna moja pot peljala me je povprek čez Jelačičev trg, in na njegovi južno-izhodni strani sem obrnil svoje korake v „Marije Valerije ulico.“. Le ta se je povzdignila iz tal še le v letih 1850—1860; ni čudo torej, da so v njej videti sama lepa, moderno zidana poslopja. V tej ulici nahaja se mej drugim tudi izraelitska sinagoga (židovski tempelj). To lepo stavbo pričeli so graditi l. 1865., postavljena je v mavriško-bizantinskem slogu, in je glede njene znotranje in zunanje lepote vredna, da se ogleda. Zgodi se to sicer lahko vsaki dan zjutraj in proti večeru, ko imajo židje svoje pobožnosti. Jaz sem bil vendar ta pot pravi čas že zakasnil in sinagoga bila je že zaprta. Leta 1871. sem bil neki petek večer v njej pri Božji službi in imel sem priliko občudovati krasno osvečavo, lepo petje in tudi orgeljno mogočno donenje. Orglje so delo slovečega dunajskega izdelovalca orgelj Karola Hesse-a.

Kmalu od sinagoge naprej odprl se mi je pogled na prekrasni „Zrinjski trg“ in strmeč sem tu v novič razvidel, kako se Zagreb res velikansko razvija. Pred kakimi 20 leti, — tedaj o času, ko sem zadnjikrat bival v Zagrebu (l. 1871.) je bil ves ta prostor še priprosto pustinjsko živinsko sejmišče ter vojaško vežbališče. Sedaj pa je vse tu okoli tako, kakor bi bile pri vsem delovale same prave pravcate čarovite moči. Vse, kar se tu vidi, uravnano je po načrtu najnovejših stavbenih pravil. Trg sam, jako prostoren, podolgasto štirioglat, opasan z drevoredi ter okrašen z nasadi staro-francoskega ukusa, podoben je bolj prerivoju, nego trgu. Hvaležna Hrvatska krstila ga je na ime neumrljivega narodovega junaka Nikolaja grofa Zrinjskega. V sredi trga nahaja se krasni železni muzični paviljon. Tu je bil napravljen poprej zali vodoskok, ki se je pa muzičnemu paviljonu umaknil in bo premeščen na ono polokrožje, katerega že zdaj kinčajo doprsni kipi (Büsten) dveh najslavnejših hrvatskih slikarjev in dveh odličnih vojskovodij iz starejše dobe. Reči moram, da sem prebredel že veliko sveta, ali kaj Zrinjskemu trgu enacega videl sem redkokje. Poleg vsega ravno popisanega oklepajo trg na vse štiri strani široke, kot miza gladke ceste; ob njih pa se vzdigujejo najfinejše zgrajena, palačam enaka poslopja, eno lepše od druzega. Reči se mora, da se bogatašem, kateri so si dali graditi ta poslopja, niso smilili „groši“. Mene pa je vendar zanimala še najbolj na južni strani stoječa „Jugoslovanska akademija“ zaradi katere sem bil največ tudi podaljšal čas svojega bivanja v Zagrebu. V njej se namreč nahaja „akademiška galerija Strosmajerjeva“, pri tleh pa deželni muzej. Ker pred 10. uro vstop ni bil dovoljen, in sem imel tedaj čas, obhodil sem akademijsko palačo po treh straneh. Na zadnji strani širi se zopet prostoren z nasadi obrasten „akademični trg“, konec katerega sem videl ob sredi na visokem postamentu krasni bronasti jezdični kip. Močno znan se mi je zdel ta spominek; kje pa sem že enkrat videl nekaj čisto enacega, si nikakor nisem zamogel domisliti. A koj popoldan taistega dne razvozlala se mi je bila ta zastavica. —

(Dalje prihodnjič.)

Balkanska mesta.

Trnovo.

Mej mesti, katera so se poganjala za čast prestolnice Bolgarije, je tudi Trnovo, nekdanje prestolno mesto bolgarskih carjev. Nekaj predpravic pa ima še sedaj Trnovo pred drugimi bolgarskimi mesti. V Trnovem navadno voli veliko narodno sobranje kneza. Na 22. dan februvarija 1879. je knez Dondukov Korzakov, ki je tedaj v imenu Rusije upravljal Bolgarijo, bil sklical v Trnovo shod bolgarskih veljakov, da izdela organičen statut za Bolgarijo pred volitvijo kneza. V veliki sobani trnovske prefekture se je bil sešel ta shod v pričo zastopnikov vseh velevlastij in pa turškega komisarja Perteva efendija. Ta shod je štel 233 članov, mej temi 11 škofov, 1 muftija, 1 rabinca, 105 predsednikov sodišč, gubernijalnih, okrožnih in mestnih svetov, 89 voljenih poslancev, 5 zastopnikov rilskega samostana, bolgarskih trgovcev na Dunaji in v Odesi, literarnega društva v Brailu in dobrodelnega bolgarskega društva v Kišenevu v Besarabiji in

21 od cesarskega komisarja imenovanih poslancev, mej mej temi 11 Turkov.

Predsedoval je temu zboru bivši eksarh Antim. Prava voditelja razpravam sta pa bila podpredsednika šolski nadzornik Teodor Ikonomov in pa Petko Karavelov. Kot jeden najboljših govornikov je pa bil na tem shodu metropolit trnovski Klemen, o katerem se zadnji čas zopet mnogo govori in katerega ime je znano v bolgarskem slovstvu, ker je bil prejšnje čase dober leposloven pisatelj. Ta zbor je izdelal bolgarsko ustavo. Imel je 27 sej in se je zaključil dne 28. aprila.

Njegove razprave so bile jako burne. Že tedaj so se pokazala nasprotja mej bolgarskim narodom in Rusi. Prvotni načrt bolgarske ustave, kakor so ga izdelali Rusi, je bil jako malo liberalen. Pred vsem se je hotela dati velika oblast knezu, ki bi bil v sobranje imenoval polovico članov. Potem so pa Rusi želeli, da naj bode ustava le začasna. Iz vsega je razvidno, da ruski državniki že tedaj niso merili na ohranitev samostojne Bolgarije, temveč želeli pri prvi priliki jo narediti za rusko pokrajino.

Pri splošnem tedanjem naudušenji Bolgari seveda še niso tako spoznali pravih ruskih namer. Rusija je pa tudi odjenjala od svojih zahtev, nekoliko ker je po skušnjah na berolinskem kongresu se bila prepričala, da ni v njeni moči nakrat vsega doseči, nekoliko pa, ker se je nadejala, da bode pozneje po ovinkih dosegla, kar želi, kar bode tem ložje, ker bodo Bolgarijo upravljali največ Rusi.

Takoj drugi dan, ko se je gori omenjeni shod zaključil, se je sešlo veliko sobranje, ki se je bilo volilo že na podlagi nove ustave. Bili so predlagani trije kandidatje princ Reuss, danski princ Valdemar in pa Aleksander Btenberški. Na priporočilo metropolita Klemena je bil izvoljen poslednji, ki je bil ruski kandidat. Voljenemu knezu je šla volitev sporočit posebna deputacija.

Ko se je po mnogih zmešnjavah, ki so se godile v deželi, odpovedal knez Aleksander, se je v Trnovem zopet sešlo veliko sobranje in izvolilo dne 10. novembra 1886. leta danskega princa Valdemarja, brata ruske carice, za kneza. Ta pa izvolitve ni vsprejel in v juliji 1887. leta se zopet v Trnovem snide veliko sobranje in dne 7. julija izvoli za kneza Ferdinanda Koburškega.

Ne le v stari, temveč tudi v novejši bolgarski zgodovini ima torej Trnovo najvažnejšo vlogo. V kratkem se zopet snide bolgarsko veliko sobranje, da se posvetuje o nekaterih premembah ustave. To sobranje bode najbrž zopet zborovalo v Trnovem.

Mesto Trnovo je majhno. Ima le nekaj nad 11.000 prebivalcev. Pod turško vlado je mesto imelo več ljudij in je bila polovica prebivalstva turška. Od kar je pa Bolgarija svobodna, so se pa Turki iz Trnovega skoro vsi izselili, kakor sploh iz Bolgarije. V vsem jih je še kacih 500 ali 600 v mestu. Trnovčanje so jako veselo in zgovorno ljudstvo. Imajo veliko nadarjenost za trgovino in višje študije. Ženske so v Trnovem posebno lepe, črnolase z grškim tipom. Drugi Bolgari imajo Trnovčane za intrigante in prepekance in se radi norčujejo iz prevelikega vpliva žensk v Trnovem. Ker lega ni posebno ugodna, je vzlic nadarjenosti prebivalstva trgovina in obrtnija le neznatna, tudi duševno življenje le počasi napreduje, če tudi se je osnovala gimnazija in višja dekliška šola.

Razvoj mesta ovira neugodna lega. Prostora ni, da bi se moglo mesto večati. Zidano je na visokih skalah, mej katerimi se vije reka Jantra. Take čudne lege nima nobeno evropsko mesto, kakor Trnovo. Mesti Bern in Verona sta zidani ob ovinkih rek ali je njuju lega nizka, v tem, ko je lega Trnovega jako visoka. Potniki se ne morejo dovolj načuditi slikoviti legi tega mesta. Zaradi pomanjkanja prostora, so ulice ozke, hiše jako visoke. Po mnogih ulicah niti ne moreš z vozom. Hiše niso zidane v jednaki višini, temveč stoje nekatere vrste hiš veliko nižje ob bregu, nego druge. Iz vrta kake hiše se pride naravnost v najvišje nadstropje kake druge. Po ozkih stranskih ulicah so stopnice, kakor v Dobrovniku v Dalmaciji. Ob robu je pa vendar še kacih 50—60 metrov globočine do reke.

Hiše so največ lesene, rudeče ali pa rumeno pobarvane in imajo majhne vrtce. Ulice tudi pri slabem vremenu niso blatne, ker se zaradi strmine voda hitro odteka. V hišah ob reki se sliši kaj prijetno šumljanje vode. Reka Jantra je pa posebno po letu navadno jako plitva in jo lahko prebredeš na več krajih.

(Dalje prihodnjič.)

Poučni in zabavni drobiž.

Telefon. Število razgovorov po telefonu 1891. leta je znašalo v okroglih številkah v Zjedinjenih državah 450, v Nemčiji 223, v Švediji 21, v Švici $5\frac{1}{2}$, v Belgiji 12, v Italiji $14\frac{3}{4}$, v Veliki Britaniji in Irski 75 milijonov.

Nesreče na železnicah. V Zjedinjenih državah se jih je ponesrečilo 1889 leta po železnicah 22 000 ljudij, in od teh je bilo mrtvih 2000, v 1890. letu pa 25 000 ljudij od katerih je bilo mrtvih 2500.

Umrl je v San Remu Ignacij Atanivano, bivši mehikanski konzul v Parizu. Pokojnik je pripadal oni mali vrsti čistokrvnih Indijancev, ki so se popeli do višjih mest v državni službi. Posebno v diplomatični službi je Indijanec velika redkost. — V Novem Orleansu v Ameriki je 21. februvarija umrl general Peter Gustav Bearegard znan iz severoameriške državljanske vojske. Kot vojskovodja južnih držav je v več bojih otepel severnjake. Rojen je tudi v Orleansu 1818 leta.

Umrl je dne 5. t. m. francoski zgodovinar in filozof Ipolit Taine, član francoske akademije v starosti 65 let. Taine se je sprva bavil s filozofijo in je s svojimi prvimi deli o Liviji in o francoskih modroslovcih 19. stoletja bil vzbudil veliko pozornost vsled nezavisnosti svojih nazorov. Ti dve deli je obdarila francoska akademija. Njegova zgodovina angleškega slovstva je pa precej pristransko delo in je zatorej kaloliški učenjaki niso odobravali. Napoleon III ga je imenoval za profesorja zgodovine na šoli lepih umetnostij. Leta 1878. je bil imenovan članom akademije. Spisal je jako mnogo zgodovinskih in umetnozgodovinskih del. Posebno ga je naredilo slavnega njegovo delo „Les Origines de la France contemporaine“. To delo je izšlo v več izdajah. Posebno so se zanimali za to, kar je pisal o veliki francoski vstaji.

Čikago v Ameriki ima 400 tiskaren, 50 velicih knjigoveznic, 200 knjigaren, 70 papirnic

Stassova dela. Osnoval se je poseben odbor, ki izda dela slavnega belgijskega kemika Stassa. V tem odboru je tudi več slovečih nemških kemikov.

Razstava poštnih znamk bode 15. julija do 2 julija v Curihu v Švici.

Izvestij muzejskega društva dobili smo III letnika 1. sešitek. Vsebina temu zvezku je: S Rutar: Gradišče in gomile na gori sv. Magdalene pri Šmarji; S. Rutar: Slovensko-nemška starinoslovska terminologija; J Scheinigg: Slovenska osebna imena v starih listinah; Dr. Fr Kos: Slovenski „mansus“ in slovenska „hoba“; A Kobler: Drobtinice iz furlanskih arhivov; S. Robič: Kranjski mahovi; Mali zapiski. Naročnina za ta list znaša 2 gld. na leto.

Rodbine Petazzi, Strassoldo in Coronini Iz „Izvestij muzejskega društva“ izvemo, da so omenjene tri grofovske rodbine bile prvotno slovenske. Pisale so se Petač, Stražar in Korenin.

Novice.

Državni zbor.

V seji dne 11. marcija izreka posl. Muth obžalovanje, da se zbornica z vsem bolj peča nego s kmetijskimi razmerami. Poljedelski minister grof Falkenhayn odgovarja raznim željam in zahtevam poslancev. Glede pritožbe o potovalnem učitelju v Istri, obljubi minister, da bo storil kar je mogoče. Minister se bavi z trgovinskimi pogodbami. Ne samo vinska klavzula je prouzročila domačemu vinu nizke cene, temveč okoliščina, da se je veliko vina pridelalo. Na to se peča minister z rudarskimi razmerami. Glede konjskih dirk pravi, da je te koristno podpirati, ker se s tem pospešuje konjereja. Načrti osnovanju kmetijskih zadrug predložili se bodo zbornici v prihodnji sesiji. Govorili so na to posl. Kirschner, Rigler, Troll in Tausche. Posl. More pravi, da je vzrok temu, da kmetijstvo propada v tem iskati, ker se vlada oziroma parlament z vsem bolj peča nego z kmetijstvom. Dragi čas se trati le z nepotrebnimi prepiri. Vlada obeta vedno, da bo storila kaj za kmetijstvo, a vsi njeni načrti niso nič vredni, ker se ne briga za uzroke slabim kmetijskim razmeram. Stalna vojska naj se reducira in kmetijstvu se bo izdatno pomagalo. Posl. Fux dvomi, da bi kmetijske zadruge kaj pomagale kmetijstvu. Posl. Pirquet zagovarja dirke in nasvetovano subvencijo. Govorili so še posl. Hagendorfer, Kaiser, Roszkowski, Richter in sekcijski načelnik Rinaldini.

V seji dne 13. marcija odgovarja pravosodni minister grof Schönborn na interpelacijo poslanca Robiča zaradi znanega slučaja pri sodišču v Svincu na Koroškem; ko je sodnik slovenski stranki zaklical: Le čakaj, te bom že nemški učil. Minister pravi, da tu gre za nekega požigalca, ki je bil že večkrat kaznovan in se je proti sodniku nedostojno vedel, ter je bil vsled tega obsojen na 24 ur zapora. — Na to se nadaljuje debata o proračunu poljedelskega ministerstva. Posl. dr. Heilsberg je za to, da se rudarska akademija v Ljubnu vvrsti mej prave visoke šole; posl. dr. Fürstl-Teichek meni, da je vzrok slabim razmeram na kmetih to, da so se odvadili priprostega življenja, da so davki preveliki in da je vojaško službovanje splošno. Govorilo je še več poslancev, ki so pretresavali razna kmetijska vprašanja, oziroma priporočali vladi, da naj uvažuje razne momente v prospeh kmetijstva. Ko je glavni govornik „za“ posl. Marchet mej drusim posebno priporočal vladi skrb za vinarstvo in je govoril še poročevalec posl. Rutowski, se je na to proračun poljedelskega ministerstva vsprejel.

V seji dne 14. marcija bila je na vrsti državnega proračuna točka: Subvencije in dotacije deželnim zakladom in zemljiško-odveznim zakladom. Posl. dr. Laginja riše v daljšem govoru žalostne razmere v Istri, rekoč, da je ta dežela edna najbolj zanemarjenih in revnih ter da ne more zmagovati stroškov za zemljiško-odvezni zaklad Govornik priporoča vladi v posebni resoluciji, da naj dolg v znesku 416 000 gld., katerega dolguje Istra državi na zemljiško-odveznem zakladu z ozirom na revščino, ki vlada v tej deželi, odpiše. Posl Biankini priporoča vladi, da naj obrača večjo skrb na dalmatinske pomorske družbe in da naj ne trosi milijonov samo za Lloydovo in dunavsko parobrodno društvo. — Na to zbornica preide na drugo točko dnevnega reda in se nasvet, da se proglasi davčni odsek stalnim, vsprejme po kratki debati O točki, ali je proglasiti tudi obrtni odsek stalnim, vname se daljša debata Več poslancev se je izreklo zoper stalnost odseka, nekateri so priporočali, da se isti proglasi stalnim Konečno obvelja nasvet, da je obrtni odsek proglasiti stalnim Proti stalnosti odseka glasovali so le Poljaki, kar je umevno, ker je v Galiciji malo industrije in obrtnije

V seji dne 15. marcija razpravljalo se je o trgovinski pogodbi s Srbijo. Posl. Peschka pravi, da ta trgovinska pogodba ne bo koristila skoro nič industriji, pač pa mnogo škodovala kmetijstvu Govornik se izreka proti pogodbi. Tudi posl. Vohanku se sklepanje te trgovinske pogodbe malo prezgodno zdi in je za to, da se razprava odloži in naroči vladi, da glede nje poizve mnenja trgovskih in obrtniških zbornic. Posl. dr. Peez pogreša v pogodbi določbe glede razsodišč, ker vojaštvo se mora vender enkrat odpraviti in se vvesti mejnarodno razsodišče, ki naj bi razsojalo nastale prepire. Trgovinski minister marki Baquehem na dolgo priporoča trgovinsko pogodbo s Srbijo, od katere upa, da se bode dobro obnesla. Ko sta govorila še dva poslanca, ter vladni zastopnik dr. Sperk in poročevalec posl. dr. Halwich se je na to trgovinska pogodba s Srbijo vsprejela. — Vsprejela se je tudi trgovinska pogodba z azijatskim polotokom Koreo, se v nekoliko premenila pogodba z Norvegijo in Švedijo in se vsprejela pogodba z Rumunijo glede varstva varstvenih znamk.

V večerni seji pričela se je razprava o načrtu zakona glede ponarejanja živil. Govorili so štirje poslanci, ki so se vsi pritoževali o ponarejenih škodljivih živilih in priporočali, da se potom posebnega zakona že skoro zabrani ponarejevanje živil. — Posl dr. Gregorec in tovariši interpelujejo naučnega ministra zaradi naredbe ravnateljstva celjske gimnazije, da je doprinašati učencem le nemške nbožne liste in zaradi nekih pohujšljivih dogodkov na omenjeni gimnaziji. — Posl. grof Alfred Coronini in tovariši interpelujejo vlado zaradi protiavstrijskih demonstracij, ki so se vršile povodom novačenja v Gorici, ko policija ni opominjala laških mladeničev, ko so popevali iredentovske pesmi po mestu, pač pa prijela slovenske mladeniče, ki so peli nedolžne slovenske pesmi.

V seji dne 16. marcija bila je na vrsti razprava o premembi stavbenega reda. Po daljši debati vsprejela se je naposled z majhno večino prememba § 2. stavbenega reda, po katerem smejo v manjših, neizvzetih krajih izvrševati stavbeni podjetniki sploh vsa potrebna dela z lastnimi močmi. Za premembo so glasovali liberalci in Poljaki. Proti premembi so v korist kamnosekov, tesarjev, mizarjev itd, posebno dobro govorili posl. dr. Ebenhoch (konservativec), Adamek (Mladočeh) in dr. Lueger (antisemit), ki pa s svojimi prepričevalnimi govori niso večine pripravili do tega, da bi bila premembo zavrgla.

V večerni seji nadaljevala se je razprava o zakonu glede ponarejanja živil. Govorilo je več poslancev, ki so se vsi izrekli za zakon, le da so nekateri opozarjali na razne nedostatke zakona. — Trgovinski minister predloži načrt po-

stave, s katero se dovoljuje lokalni železnici Ljubljana-Kamnik državno poroštvo, oziroma da se vsprejme v državno oskrb. — Posl. Spinčič interpeluje vlado radi pazinskega okr. glavarja Schwarza, ki postopa proti Slovanom strankarsko.

V seji dne 17. marcija naznanja podpredsednik Chlumecky, da se je dr. Smolka odpovedal časti zbornič-nega predsednika, prečita od njega mu došlo dotično pismo in v daljšem govoru povdarja zasluge njegove. Posl dr. Plener tudi v daljšem govoru hvali bivšega predsednika dr Smolko in predlaga, da se mu dovoli častna dotacija letnih 7200 gld. Ko so se načelniki vseh klubov izjavili za predlog Plenerjev, se je ta na to vsprejel jednoglasno. — Na to pričela se je razprava o finančnem zakonu, ki kaže, da bode vseh državnih dohodkov 612,511.620 gld., troškov pa 610,384.406 gld.; torej znaša presežek, ki je bil po vladnem predlogu proračunjen na 887 291 gld, po nasvetu budgetnega odseka 2.127 214 gld. Govorilo je več poslancev, mej katerimi je posl. Scharschmid povdarjal potrebo nemškega jezika in napadal vse neliberalne stranke, ter zatrjeval konservativce, da liberalci niso nasprotniki cerkve, da pa nikdar ne bodo privolili v to, da se povrne srednjeveška inkvizicija. Posl. dr. Pacak je dobro bral levite liberalcem, ter konečno izjavil, da brez češkega državnega prava ni nobene sprave na Češkem.

V večerni seji končala se je splošna razprava o zakonu glede ponarejanja živil. — Mladočeški poslanci predložili so zakonski načrt o uvedbi splošne volilske pravice.

V seji dne 18 marcija se je nadaljevala razprava o finančnem zakonu Posl Biankini zagovarjal je v daljšem govoru hrvatsko državno pravo. Finančni minister dr. Steinbach govoril je o finančnih razmerah posl dr Žaček, Zallinger in dr. Lueger pa so zavračali Scharschmida Debata o finančnem zakonu se na to zaključi in volita glavnima govornikoma posl. dr. Plener „za“ in dr. Masaryk „proti.“

— **Papež Lev XIII. pa naš cesar in ruski car.** V spomin na to, da je naš presvetli cesar o priliki papeževega jubileja daroval za vatikansko knjižnico 100 000 frankov, napravila se bode v eni izmed dvoran te knjižnice posebna spominska plošča, ki bode slavila našega presvetlega cesarja. — Ruski car Aleksander III je v dokaz svojih simpatij do papeža ukazal na svoje stroške s slikami okrasiti cerkev sv. Joahima, katero papež ravno gradi.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** so poslali lepe zbirke knjig č. g. Ivan Cotelj, kapelan v Kanfanaru v Istri, g. Anton Virant v Novem Mestu, g. Fr. Peče v Starem Trgu pri Rakeku in g. Zofija Šabec v Opatiji. — Prva kranjska avtonomna korporacija, visoki deželni zbor, je odlikoval zopet našo družbo, poklanjajoč jej tudi za l 1893. velikodušni dar 1000 gld. — Prvomestnik moške podružnice v Starem Trgu pri Rakeku g. Fr. Peče, je poslal donesek tamošnje moške in ženske podružnice v znesku 203 gld. 70 kr, tamošnji pokrovitelj g. trgovec Julij Rozina, je vplačal 100 gld., ustanovniki gg. trgovci J. Benčina, Fr. Kovač, Fr. Peče, Fr Žagar in g. notar Fr. Strašek pa po 10 gld.; drugo je letnina in zbirka jedne vesele družbe. Vrli ženski podružnici v Gorici in Ormoži sta nas razveselili vsaka s 100 gld.; slavni občni zbor mariborske posojilne pa iz prebitka vlanskega upravnega leta tudi s 100 gld. Naša vedno delavna podružnica v Brežicah nam je poslala po g. tajniku J. Staniči 14 gld. 38 kr.; 4 gld. 30 kr. je nabrala gospa Angela Brovnetova predpustni torek pri veselici tamošnje čitalnice kot Ipavka za razprodano sadje, 8 gld. 73 kr. gospica Marjanica Planinčeva kot hamburška kmetica za razprodane cvetice in 1 gld. 35 kr. je prav po krajcarjih nabral g. Miroslav Haus iz Čateža pri težakih, ki delajo pri savskih pobrežnih delih. Dalje so nam naklonili: Istrska posojilnica v Pulju 10 gtd., Notranjska posojilnica v Postojini 10 gld., g. Anton Virant v Novem Mestu 10 gld., ki so jih zložili pri veselici pustni torek Sokoli, č. g. Miloš Šmid, župnik v Solčavi, 8 gld. 72 kr., nabranih v prijateljski družbi, č. g. Ivan Dugulin župnik v Ajdovščini, 7 gld 70 kr. kot dar narodnjakov, zbranih v Budanjah na Vipavskem, „gospodičina v Opatiji“ 5 gld. 50 kr., g. Ivan Vehovec v Žužemberku 5 gld. nabranih v veseli družbi. Savinjski Sokol 3 gld. po g. starosti Alojziji Goričarji, vesela družba v Podgradu po g. J. Volku 1 gld. 92 kr., g. Pavel Šilc, učitelj v Vremah, 1 gld. 55 kr, nabranih v veseli družbi pri g. J. Deklevi in Fr. Novaku, g. Fr. Dunaj 1 gld. 51 kr., nabranih na gostiji g. Janka Markoviča v Cezanjevcih na Štirskem, g. stavec Ivan Semen 1 gld. 40 kr., g. L. Blejec, učitelj v Trzinu 1 gld 12 kr, zloženih v domači družbi pri g Fr. Narobetu in Neimenovanec za stavo 1 gld. — Visokemu deželnemu zboru kranjske vojvodine, vsem blagim dobročiniteljem iskrena zahvala! Sv. brata Ciril in Metod naj izprosita vsem obilnega božjega blagoslova!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Razširjenje državnega kolodvora.** Ker se promet vedno vekša, se je pokazala potreba, da se razširi ljubljanski državnoželeznični kolodvor. Deželna vlada je določila političen obhod in razlastitev zemljišč v ta namen na 6. dan aprila. Dotični podrobni načrti in zemljiško-odkupni črteži se lahko ogledajo pri ljubljanskem magistratu v mestnem stavbenem uradu do 5. dne aprila in pa v spodnješišenskem županijskem uradi. Udeleženci morajo ustno ali pismeno ugovarjati stavbenemu načrtu ali zahtevanim razlastitvam.

— **Kamniška železnica.** Državni poslanec Kušar je v železničnem odseku poročal o vladni predlogi, po kateri se ima podržaviti lokalna železnica Ljubljana-Kamnik. Poročevalec je predlagal, da naj se predloga vzprejme, čemur je odsek pritrdil.

— **Nova železnica.** Reški lesni trgovec in posestnik Herman Neuberger prosil je za dovoljenje, da sme pričeti s tehniškimi pripravljalnimi deli za železnico, ki bi šla iz Kočevja preko Stalcarjev, Morave, Ajbel-a, Lapuž, Stelnika, Breznika, Gotenca, Jakšič-a in Vasi do hrvatske meje in bi se od tam zopet po posebni od ravno tega podjetnika projektovani železnici spojila z železniško progo Budimpešta-Reka.

— **«Glasbena Matica» v Ljubljani** priredi danes dne 24. t. m. in v ponedeljek dne 27. t. m. v redutni dvorani velik koncert. Vspored obsega velikansko Ant. Dvořakovo preumetno delo „Stabat Mater“, za soli, zbor in orkester. Koncert izvrševala bode vojaška godba c in kr. pešpolka št. 17 in nad 130 pevcev in pevk.

— **Slovensko pevsko društvo v Ptuji** priredi svojo letošnjo pevsko slavnost dne 6. avgusta v Mariboru. Pri slavnosti pele se bodo mej drugimi tudi naslednje nove, društvu poklonjene skladbe: „Novinci“ od H. Volariča, „Slovan na dan“ od dr. Gust. Ipavica in „Žitno polje“ od Fr. Grbiča.

— **V podporo stradajočim na Kranjskem** dovolilo je ministerstvo notranjih zadev 15 000 gld To svoto razdelila bodo politična oblastva po onih krajih, kjer trpi ljudstvo zaradi slabe letine pomanjkanje.

— **Zavod za gluhoneme in slepce na Kranjskem.** Deželni odbor je na 29. t. m. sklical enketo, katera se bode posvetovala o ustanovitvi zavoda za gluhoneme in slepce. Na podlagi te enkete bo deželni odbor predložil svoje nasvete že pri prihodnjem zasedanji dež. zbora, ki bo sklican kmalu po Veliki noči.

— **Celjskih mestnih očetov nestrpnost.** Celjski Slovenci so prosili mestni občinski svet celjski, da naj jim dovoli, da smejo v mestnem gledališču prirediti dve slovenski predstavi v korist šentrupertskim pogorelcem. Občinski svet je to prošnjo odbil.

— **Deželno gledališče.** Minolo sredo bila je v tej sezoni zadnja slovenska predstava v dež. gledališču. Predstavljala se je dr. Jos. Vošnjakova drama „Lepa Vida“.

— **Služba profesorja za veronauk** razpisana je na državni višji gimnaziji v Ljubljani. Prošnje vložiti je do 30. aprila t. l.

— **Iz poslanske zbornice.** V predvčerašnji večerni seji vršile so se volitve za delegacije. Za Kranjsko voljen je bil poslanec Pfeifer, namestnikom njegovim pa posl. Kušar.

— **Posvetovanje deželnih glavarjev.** Na povabilo češkega vrhovnega maršala, kneza Lobkovica vršilo se je danes na Dunaji posvetovanje vseh deželnih maršalov in glavarjev v svrho skupnega postopanja pri vladi, katera naj bi vse deželne zbore vselej sklicala v edni in isti dobi.

— **Deputacija pri naučnem ministru.** Včeraj izročila je naučnemu ministru deputacija kranjskega mesta, namreč župan Šavnik, notar Globočnik, tovarnar Majdič in trgovec Sajovic spomenico mesta Kranja zaradi ustanovitve višje, oziroma nižje gimnazije. Deputacijo predstavil je ministru posl grof Hohenwarth in prisotna sta bila tudi posl. Globočnik in Šuklje. Minister je deputaciji obljubil, da se bode oziral na opravičeno prošnjo kranjskega mesta.

— **Semnji v Postojini.** Deželna vlada je dovolila postojinski trški občini, da sme svoje živinske semnje, ki so bili dosedaj 10. vsakega meseca preložiti v mesecih januvariji, marciju, maji, juniji, avgustu, septembru, oktobru, novembru in decembru na 1. dan vsakega teh mesecev. Prošnji, da bi se smeli preložiti tudi semnji v mesecih februvariji, aprilu in juliji deželna vlada ni ustregla kakor tudi ni dovolila, da bi se živinjski semnji razširili tudi v kramarske.

— **Pri naboru,** ki se je vršil za ljubljansko okrajno glavarstvo od dne 15. do 18. marcija t. l. bilo je od 952 prišlih mladenčev potrjenih 399.

— **Proti izseljevanju v Brazilijo** izdal je dež. vlade voditelj dvorni svetnik baron Hein poseben razglas, ki poučuje prebivalstvo kranjske dežele o žalostnem položaji izseljencev v Braziliji in svari pred izseljevanjem. Ta raglas razposlal se je tiskan po vsej dež-li in pribil po vseh večjih krajih na javnih mestih, da ga more ljudstvo brati.

— **Požar** uničil je minolo nedeljo v Zaplani nad Vrhniko farno cerkev z zvonikom vred in poslopja dvema gospodarjema. Cerkvene zvonove so rešili.

— **Požar.** V Mengiši pogorelo je v nedeljo pet poslopij. Na lice požara odpeljal se je tudi oddelek ljubljanskih gasilcev.

— **Papeževi darovi.** Darovi, katere je papež dobil o svoji škofovski petdesetletnici, so vredni kacih 9 milijonov lir. Večino teh darov dobi Propaganda fide, katera ima tudi vedno večje potrebe.

— **Kraljica angleška** je prišla dne 22. t. m. v Florencijo, kjer ostane tri tedne. Stanuje v Palmijerovi vili, kakor je leta 1888.

— **Umrl** je jeden najbolj nadarjenih turških državnikov Edem paša. Pokojnik je visoko cenil evropsko omiko. Rojen je bil leta 1813. iz turške rodbine. Šolal se je v Parizu, kjer je tudi dovršil višjo rudarsko šolo in si pridobil mnogo drugih znanostij. Opravljal je pozneje najrazličnejše službe in povsod se je pokazal izvedenega moža. Bil je častnik v generalnem štabu, general, upravitelj državnih rudnikov, minister vnanjih in notranjih stvarij, javnih del in trgovine, predsednik najvišjemu pravosodnemu svetu, veleposlanik na Dunaji in v Berolinu, nekaj časa celo veliki vezir. Poslednja leta je preživel v pokoji. Starejši njegov sin je že državni svetnik, drugi njegov sin se je v Parizu izučil slikarstva in je ravnatelj sultanovim muzejem. Posebno se zanima za izkopavanje starin in zbira umetnine. Tretji sin se je na raznih evropskih šolah učil kemije in je ravnatelj državnih tovarn v Brusi. Jeden njegovih unukov je bil v Terezijanumu na Dunaji, potem pa nadaljeval študije v Nemčiji in Belgiji in je sedaj nastavljen v ministerstvu vnanjih stvarij.

— **Zima na Kitajskem.** Stari ljudje ne pomnijo tako hudega mraza in tolikega snega na Kitajskem, kakor je bil letos. Posebno so se ljudje čudili v južnih delih dežele kjer že rastejo tropične rastline, ko so nekega lepega jutra videli zemljo daleč na okrog pobeljeno. Mnogo jih je bilo mej njimi, ki niso niti vedeli, kaj je to, ker še nikdo v njih krajih ne pomni snega.

— **Štrajka.** V nekaterih premogovnikih v Walesu so delavci ustavili delo, ker se je jim ponižala plača. — V Molinelliji pri Bolonji v Italiji je pa 3000 poljskih delavcev ustavilo delo, ker jih gospodarji nečejo dovoliti višje plače. Delavce so nahujskali socijalisti. Ker se je bati velikih neredov so se v ta kraj odposlali vojaki.

— **Plemenitaši — sleparski igralci.** V Hanouru je 45 nemških veljavnih plemenitašev obigralo nekega šleškega veleposestnika za 27.000 mark. Šleški veleposestnik je pa mej igro opazil, da plemeniti gospodje goljufujejo pri igri. Stvar je objavil državnemu pravdniku. Jednega so že zaprli, drugi poštenjakoviči so jo pa potegnili č z morje v Ameriko.

— **Velik požar** je 19. t. m. uničil zavod za gospodične v gradu Vello na otoku Seeland na Danskem. Zgorela je vsa knjižnica, lepe podobe in oprava. Ljudje so se le s težavo rešili.

— **Strašen vihar** bil je dne 10. t. m. v Transvaalu v južni Afriki. Podrl je mnogo hiš. Mnogi ljudje rešili so se le z največjo težavo. Hkrati bil je velik naliv. Reke so prestopile svoje bregove in cele pokrajine poplavile. V Crocodile Driftu je voda podrla most, jeden hotel in 40 hiš. Iz hotela so se ljudje rešili, iz hiš so pa menda potonili. V Pretoriji se je podrlo novo zidano sodno poslopje. Tudi v drugih krajih je voda delala jednako škodo. Železnico je tudi poškodovalo. Vse škode je blizu poldrugi milijon goldinarjev.

— **Nesreča pri kraljevem vlaku.** Železniški vlak, s katerim sta se vozila portugalski kralj in kraljica v Callas, je dne 19. t. m. pri Campolidu skočil s tiru. Salonski voz je je močno poškodovan. Ponesrečil se k sreči ni nikdo.

— **Nesreča na morji.** Dne 2. t. m. je v francoski parnik Cacique, ki je bil na potu v Dünkirchen, zadel neznan velik parnik, in ga tako poškodoval, da se je potopil. Kapitana in 12 mornarjev pa pogrešajo.

— **Nesreči na železnici.** Pri Ziersdorfu na Frana Josipa železnici sta trčila dva tovorna vlaka. 1 oseba je težko in 4 lahko poškodovane. Lokomotiva in sedem voz je močno poškodovanih. — Dne 27. febr. sta pa pri Charlevoi vkupe trčila dva vlaka. 2 osebi sta mrtvi, 5 je težko ranjenih, 15 voz je pa razbitih.

— **Nesreča v premogovniku.** V premogovniku v Saule Wartanu v Belgiji so se bili vžgali plini. Vsled silnega razpoka ste dve osebi bili usmrteni, 4 pa ranjene.

Nesreči v Ameriki. Dne 27. m. m. se je v Čikagi podrl visok zid, ki je ostal še od neke pogorele hiše. Zid je porušil dve sosedni hiši, 8 ljudij je mrtvih.

— **Nesreča v Sandgatu.** Omenili smo že, kaka nesreča se je prigodila v angleškem obrežnem mestu Sandgatu. Krivo tej nesreči je to, da je morje globoko podjelo obo-žje in se je vsled tega zemlja vsadila. Kakor se pa kaže, nevarnost še ni odstranjena. Zemlja že kaže razpoke po drugih krajih mesta in je torej se bati, da se vsadi.

— **Nesreče.** Dne 13. t. m podrla se je v Karlovih Varih na Češkem hiša, katero so še le delali. 2 delavca sta mrtva, 11 pa močno poškodovanih. — Dne 10. t. m. pogorelo je gledališče Colombo v Savonni pri Genovu. — Blizu Kajira v Egiptu sta trčila dva vlaka. 5 voz je zdrobljenih, 1 bej je mrtev, več ljudij pa hudo ranjenih. — V Bostonu je pogorel tisti del mesta. v katerem je tovarna za Singerjeve šivalne stroje. Škode je 3 milijone goldinarjev. — Dne 5. t m. sta v Alehovki v Rusiji vkupe trčila dva vlaka, 13 ljudij je mrtvih in več poškodovanih. — Blizu Madagaskara utopil se je francoski parnik Le Bourdonas. 23 ljudij je mrtvih.

Krasni uzorci pošiljajo se privatnim naročnikom zastonj in poštnine prosto.

Bogate **uzorčne knjige,** kakor nikdar prej, pošlje se **krojačem** nekolekovano.

Jaz ne dajem **popusta** $2^1/_2$ ali $3^1/_2$ gld. pri metru in tudi **nobena darila** krojačem, kakor se pri nasprotnikom na škodo naročnikov godi, jaz imam le zadne in točne cene, tako da vsak **privatni naročnik dobro** in **ceno** kupi. Zategadelj se naj le moje uzorčne knjige zahtevajo.

Svarim tudi pred zopetnim cenejšim pismom nasprotnikov.

Blago za obleke.

Paruvien in **Dosking** za preč. duhovščino, predpisano blago za c. kr. **uradniške uniforme, veterance, ognegasce, telovadce, livreje,** sukno za **bilarde** in **mize, prevleka** za **vozove, loden,** tudi nepremočljiv za **lovske sukne, perilo, potna ogrinala** od 4—14 gld. itd.

Kdor toraj ceno, pošteno, trpežno, čisto volneno sukno in ne **cene cunje,** ki niso **plačila** za **krojača uredne,** kupiti hoče, naj to stori pri

Jan. Stikarofsky-u v Brnu (Manšester avstrijski).

Največa zaloga sukna v vrednosti $^1/_2$ milijona gld.

Da se vidi **velikost** in **zmožnost** naše hiše naj bo povedano, da je v moji roki **največi izvoz blaga v Evropi,** izdelovanje **grebenaste preje** (Kammgarn), **krojaških priprav** in velika **knjigoveznica,** druženo. Vabim toraj p. n. občinstvo, komur je dana priložnost mene v svojih velikanskih prodajalničnih prostorih obiskati v katerih 150 ljudi dela, da se prepriča v istinosti goraj navedenega.

Pošlje se le po poštnem pouzetji.

Dopisuje se v nemškim, češkim, ogrskim, polskim, laškim, francoskim in angleškim jeziku. (19—6)

ČISTA KRI

je zdravje!

Tajne bolezni, lišaji, spuščaji, splošna utrujenost, slabost zginejo pri zdravi krvi. Mi garantujemo temeljita lečba po navodilu naše metode. — Prašanjem je priložiti poštno znamko. (16—9)

„Office Sanitas“, Paris
30, Faubourg Montmartre.

BOŽJAST

se ozdravi popolnoma brez povrnitve bolezni. Tisuč ozdravljanj dokazujejo ta čudež vednosti. — Natančne poročila, s priloženo poštno znamko, se pošlje na:

„Office Sanitas“, Paris
30, Faubourg Montmartre. (17—9)

Neogibno potrebno je za vsako družino
Kathreiner-jeva
Kneipp-ova sladna kava
z okusom prave kave.

Ta kava daje to prednost, da se lahko popusti tako škodljiva prava zrnata ali pa z raznimi cikorijami zmešana kava in se iz te kave naredi **okusna** ter **zdrava** in **redilna** pijača. — **Nedosegljiva je kot dodatek k pravi kavi.** (14—14)

Visoko priporočana za ženske, otroke in bolnike.

Ponaredeb se naj varuje.

Dobo se povsod. $^1/_2$ kile 25 kr.

Marijaceljske kapljice za želodec,

izgotovljene v lekarni k **„angelu varhu“**

C. BRADY-a v Kromerižu (Moravsko)

so staro, zanesljivo in znano zdravilo ter so budilno in krepilno sredstvo za želodec in prebavilna dela. (13—19)

Samo prave so z zraven stoječo varstveno znamko in podpisom.

Cena: 1 steklenice 40 kr.
dvojne steklenice 70 kr.

Vsebina je naznanjena.

Marijaceljske kapljice za želodec prodajajo se prave: **v Ljubljani:** lek. Piccoli in lek. Svoboda; **v Postojni:** lek. Fr. Beccarich; **v Škofji Loki:** lek. Karl Fabiani; **v Radovljici:** lek. Alex. Roblek; **v Novemmestu:** lek. Dom Rizzoli in lek. Bergmann; **v Kamniku:** lek. J. Močnik; **v Črnomlju:** lek. J. Blažek.

Odgovorni urednik: **Gustav Pirc.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**